

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
проректор з науково-педагогічної роботи
проф. Афанасьєв М. В.

М. В. Афанасьєв

Теорія та практика медійного дискурсу

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	06 «Журналістика»
Спеціальність	061 «Журналістика»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	«Медіа-комунікації»

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

базова
українська

Завідувач кафедри
управління соціальними комунікаціями

К. В. Ярько

Ярько К. В.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри управління соціальними комунікаціями

Протокол № 2 від 18.09.2018 р.

Розробник:

Присяник О. П., к. філол. н., доц. кафедри управління соціальними комунікаціями

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: медійний дискурс сьогодні кваліфікується як практичний ефективний засіб комунікативної дії, оскільки питому вагу знань про дійсність сучасна людина отримує опосередковано, через мас-медіа. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Теорія та практика медійного дискурсу» є лінгвістичні засоби створення медіатекстів різних типів та їх креативний потенціал. Основними завданнями вивчення дисципліни є виокремлення основних ознак медіадискурсу, його комунікаційних функцій; дослідження медійного тексту різних типів з урахуванням особливостей розвитку інформаційного простору, світогляду автора, структури і мови; аналіз прагматики, семантики, синтактики медіа тексту, визначення їхніх особливостей і значення у структурі тексту; створення і аналіз медіатекстів; критичний аналіз власних медіатекстів та їх редагування.

Мета навчальної дисципліни: формування усвідомленого осмислення сучасного медіапростору, інтегрування теоретичних знань з психології, соціології, лінгвістики, сучасних мультимедійних інформаційних технологій за здійснення практичних завдань, формування вмінь застосовувати їх під час аналізу і створення медійного тексту як одиниці медіадискурсу.

Курс	2	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	32
	практичні	32
Самостійна робота	86	
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Українська мова	Практична стилістика та копірайтинг
Соціологія	Журналістська майстерність
Масова комунікація і інформація	Історія медіатексту

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
1	2
здатність оцінювати засвоєні наукові методи і способи діяльності	володіння культурою мислення, засобами узагальнення, сприйняття інформації
здатність аналізувати, верифікувати інформацію у ході професійної діяльності	створення і аналіз медіатекстів; критичний аналіз та редагування власних медіатекстів
критична оцінка наукових джерел з проблем дискурсу, тексту, медійного простору	уміння висловлюватися ясно і зрозуміло, логічно доводити свою думку; тези, що висуваються, супроводжувати грамотною аргументацією
вирішення комплексних завдань під час	створення усних та письмових

дослідницько-інноваційної діяльності з аналізу та інтерпретації діяльності ЗМІ, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та аналітичної практики	медіатекстів для реалізації різних комунікативних завдань; уміння представляти результати власної наукової та творчої професійної діяльності у різних формах
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Медіа-дискурс у системі комунікативних видів дискурсу

Тема 1. Медіадискурс як основна категорія медіалінгвістики

Тема 2. Медіатекст: структура і зміст поняття

Тема 3. Типологія медіатекстів

Тема 4. Методи вивчення медіатекстів

Тема 5. Основні типи медіатекстів: новини, інформаційна аналітика, публіцистика, реклама

Змістовий модуль 2. Лінгвомедійні властивості основних типів медіатекстів

Тема 6. Мова цифрової комунікації: прагматика, семантика, синтактика

Тема 7. Медіапростір і характерні ознаки інформаційного суспільства: інфотайнмент, маніпуляція, суспільна думка

Тема 8. Семіотика тексту у медійному дискурсі

Тема 9. Лінгвістичні особливості і креативний потенціал новинного дискурсу

Тема 10. Лінгвістичні особливості і креативний потенціал інформаційної аналітики

Тема 11. Лінгвістичні особливості і креативний потенціал публіцистики

Тема 12. Лінгвістичні особливості і креативний потенціал рекламного тексту

Змістовий модуль 3. Медіатекст в когнітивно-культурологічному аспекті

Тема 13. Медіатекст як одиниця медіадискурсу

Тема 14. Тексти масової інформації як засіб когнітивного відображення дійсності

Тема 15. Риторика медіатексту

Тема 16. Логіка і теорія аргументації у медіатексті

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний

змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, проведенні аналізу текстів у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 3 змістовних питань (за трьома модулями), які дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни, а також 1 творчого завдання, яке допомагає визначити рівень філологічної підготовки майбутнього спеціаліста медіасфери (написання медійних текстів різних типів).

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або

перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

(вказати засоби оцінювання згідно з технологічною картою)

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні заняття	Відгук на текст	Презентація	Написання есе	Написання нарису	Письмова контрольна робота	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1 тиждень	1	1						2
	Тема 2	2 тиждень	1	1						2
	Тема 3	3 тиждень	1	1						2
	Тема 4	4 тиждень	1	1						2
	Тема 5	5 тиждень	1	1	5					7
Змістовий модуль 2.	Тема 6	6 тиждень	1	1						2
	Тема 7	7 тиждень	1	1		6				8
	Тема 8	8 тиждень	1	1						2
	Тема 9	9 тиждень	1	1						2
	Тема 10	10 тиждень	1	1			5			7
	Тема 11	11 тиждень	1	1						2
Змістовий модуль 3.	Тема 12	12 тиждень	1	1						2
	Тема 13	13 тиждень	1	1				6		8
	Тема 14	14 тиждень	1	1						2
	Тема 15	15 тиждень	1	1						2
	Тема 16	16 тиждень	1	1				6		8
	Іспит									40
Усього			16	16	5	6	5	6	6	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Бахтин М.М. Проблема текста в лингвистике, филологии и других гуманитарных науках: Опыт философского анализа // Эстетика словесного творчества. М., 1979. 424 с.
2. Бацевич Ф. С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2008. 240 с.
3. Будагов Р.А. Что такое развитие и совершенствование языка. М., МГУ, 2005.
4. Добросклонская Т.Г. Вопросы изучения медиатекстов. М., УРСС, 2005.
5. Костомаров В.Г. Языковой вкус эпохи: анализ речевой практики масс-медиа - М., 1994
6. Кохтев Н. Н. Стилистика рекламы. М., 1991.
7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підр. К.: ВЦ «Академія», 2006. 284 с.
8. Кривенко Б.В. Язык массовой коммуникации: лексико-семиотический аспект. Воронеж, 1993.
9. Лаптева О.А. Живая русская речь с телеэкрана. М., УРСС, 2000.
10. Рождественский Ю.В. Теория риторики, М., Добросвет, 1997.
11. Сметанина С.И. Медиатекст в системе культуры. СПб., Издательство Михайлова, 2002.
12. Циховська Е.Д. «Літернет» як презентація літературної площини мережі: реляції та складові / Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки, 2013 р., № 2–3 (33–34).
13. Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования. М., МГУ, 2004.

Додаткова

14. Мамардашвили М.К., Пятигорский А. М. Символ и сознание: Метафизические рассуждения о сознании, символическом и языке. М.: Языки русской культуры, 1999. 224 с.
15. Михайлова В. А. Теорія і практика реклами. Підручник / За ред. Тулупова В. В. СПб.: Изд-во, 2006. 528 с.
16. Пирс Ч. С. Логические основания теории знаков. СПб., 2000. 352 с.
17. Почепцов Г.Г. Семиотика. М.: Рефл-бук; Киев: Ваклер, 2002. 430 с.
18. Серажим К.С. Текст як основний інструмент масової комунікації // Актуальні питання масової комунікації. / Гол. ред. проф. В. Різун. К.: Інститут журналістики КНУ,

2000. Вип. 1. С. 19-22.

19. Тодоров Ц. Теория символа. М. 2002. 427 с.

20. Шейнина Е. Я. Энциклопедия символов. Харьков: ООО «Торсинг», 2002.

591 с.

21. Эко У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию. Спб., 2004.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Семіотичний аспект аналізу тексту
<http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1813>

Web-сайт «Лингвистика. Семиотика. Культура» - режим доступа:
<http://www.mling.ru/>